

ויקרא - טז
 ויקרא - טז
 ויקרא - טז
 ויקרא - טז
 ויקרא - טז

שער השבחה-עשר

שער הנדיבות

הנדיבות היא המדה אשר יגיע בה האדם למעלות גדולות, וכשהנדיבות על דרך טובה אז היא משפחת מאד, ובה יגיע אל מעלות רבות בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שנאמר: "מתן אדם ירחיב לו, ולפני גדלים ינחננו" (משלי יח, טז), כי בעבור מתנותיו יאהבוהו מלכים ושרים וכל אדם. ואין דבר בעולם המביא את האדם לידי אהבת העולם כמו הנדיבות, וגם בעולם הבא יגיע לו גמול טוב עבור מתנתו.

ויש שלשה מיני נדיבות: האחד — נדיב במקומו. השני — נדיב בגוף. השלישי — נדיב בחכמה. ואלו השלשה היו באברהם אבינו, שהיה נדיב במקומו, דכתיב: "ויטע אשל" (בראשית כא, לג); נדיב בגופו, שהציל לוט בן אחיו ונלחם עבורו; נדיב בחכמתו, כי למד לכל העם הדרך הישר עד שנתגירו, דכתיב: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (שם יב, ה). וזאת המדה היא משפחת מאד, מפני שבה האדם מתפטר, כדכתיב: "רבים יחלו פני נדיב" (משלי יט, ו), ודבריו נשמעים פשהוא מוכיח בני האדם לשוב לעבודת הבורא יתברך. אם הוא צריך לעזרה — הכל יעזרוהו, והכל בשלום עמו.

ודע, שהמתנה במקום שהיא ראיה, כגון צדקה לעניים יראי שמים, אותה המתנה היא מטמון ספון שאינה

שער הנדיבות אורחות צדיקים שיעור 1

"הנדיבות היא המידה אשר יגע בה האדם למעלות גדולות"...

הנדיבות היא המידה המגלה את חופש החדס והנתינה בלא מגבלות ועכבות שיוסדן געוץ בפרטיות העודפת של האדם. חופש החדס הוא קשור בשורשו לגרעין האופי הפנימי של הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל ובזה היא מתדמה לבוראה

"וכשהנדיבות על דרך טובה"...

כח הנתינה צריך להופיע לדרך במציאות בכלים ותנאים כאלה שמבטיחים את ברכתו ובהעדר תנאים אלה יכול כח זה לקלקל ולהחריב כמו "ונכרתו הנפשות... חסד הוא" האמור לגבי עריות בין אח לאחות שזה בא מצד התפשטות האהבה הטבעית שבין אח לאחות בלא הגבלה תורנית מתאימה

"מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו"...

כשהטבע הנשמתי של הנתינה מופיע כראוי אף שהוא מתבטא בהוצאה מרשות המטיב לרשות הזולת ויש בזה כביכול הפסד ממון, כוחות גוף ופיזור החוכמה אף על פי כן נתינה זו "תרחיב לו" אפילו הרחבה כפשוטה שיביא לו הדבר שפע גשמי כדי שיוכל להרבות בפעולות נתינה כאלו עוד ועוד וההרחבה תהיה גם נפשית כנ"ל ש"מידה זו יגיע בה האדם למעלות גדולות" ולא עוד אלא ש"לפני גדולים ינחנו" שאף אישים גדולים ורבי מעלה ידעו להכיר ערכו של הנדיב ולרומם אותו אפילו למעלה ממדרגתם כי יכירו שגדלותו אינה מסוג גדלותם שזו כמותית ושלו איכותית.

"ואין דבר המביא לאהבת העולם כמו הנדיבות"...

כי כל באי עולם צריכים לחסד למלא בו את חסרונותיהם והנדיב הוא בחינת "המשביר לכל הארץ" ולכן כולם מבקשים לראות פניו למלא צורכיהם בגוף בנפש וברוח

"וגם בעולם הבא יגיע לו גמול טוב עבור מתנתו"...

כי העולם הבא הוא רוחני ואם האדם אינו בעל תוכן רוחני שיצא לפועל לא יוכל להכנס לעולם הבא והנדיב שהוציא לפועל מעלת נשמתו העיקרית בכח זה יכנס לעולם הבא

"נדיב בממון.. נדיב בגוף.. נדיב בחוכמה"...

כאשר כח הטוב הנשמתי מבקש להופיע במציאות הוא מתלבש בשלושה אמצעים אלה כדי להיטיב בממון בגוף ובחוכמה כי אלו שלושת החסרונות העיקריים במציאות: חסרונות הנוגעים לשלימות החיצונית ולזה צריך את הממון והגוף וחסרונות הנוגעים לנפש ולזה צריך את החוכמה שהיא ראש לכל הרפואות... דעת קנית מה חסרת?

"ואלו השלושה היו באענה"....

כתוב בספרים הקדושים שאברהם אבינו הוא כנגד חודש ניסן חודש החירות כי חסדו של אברהם אבינו היה בחופש גמול ובלא שום עכבות מצד פרטיותו

"מפני שבה האדם מתכבד"...

כלומר תכונה זו כמו שהיא עצמה מבטאת את כבוד נשמתו העמוק ביותר כבוד זה משתקף גם כלפי חוץ וההד החוזר שלה הוא הכבוד שמגיע לו מן הבריות. ובזה הדימוי העצמי שלו מתחזק כשהכבוד מורגש בשתי המוקדים האחד פנימי והשני חיצוני מצד הבריות

"רבים יחלו פני נדיב"...

פני נדיב דווקא שזה מרמז לתוכן הפנימי של החדס הקורן ממנו ולא חלילה כדי לנצל מתנותיו אלא יחסם כלפיו יהיה יחס של הדדקות ממוזג עם כבוד עמוק ולא נצלני טפילי

"...ודבריו נשמעים כשהוא מוכיח בני האדם לשוב לעבודת הבורא"...

לא רק שיוכד בעבור זה אלא שיהיה לו כח השפעה גדול שהבריות ירצו וישתקקו להדמות לו ו"כל אשר יאמר יעשו" בכל מה שנוגע לעבודת ה' ויכירו שעיקר החיות באה ממנו. וכן אענה השיב רבים מעוון בדרך זו של דוגמת החדס וחיינויותה עד שרבים התאוה להדמות לו

"...אם הוא צריך לעזרה הכל יעזרוהו"...

כיוון שיודעים ערך השפעת החדס יעשו הכל כדי שמקור ברוך זה-הנדיב לא יפגע לא יגרע ולא יחסר

"...והכל בשלום עמו"...

כי סיבת המחלוקת היא יתר הנטילה שכל אחד מתבצר בקיומו האישי ואז הזולת חש בניגוד אינטרסים זה ונצטר מתח של איבה אבל כשהאדם נוטה כלפי חסד ולא מדגיש את קיומו הפרטי דווקא, שוב אינו נתפס כענין את קיומו של הזולת והשלום מתרבה.